

॥ तैत्तिरीय संहिता ॥

॥ द्वितीयः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

साध्या वै देवाः सुवर्गकामा एत९ षड्रात्रमपश्यन्तमाहरन्तेन।
ततो वै ते सुवर्गं लोकमायन् य एवं विद्वा९सः षड्रात्रमासते
सुवर्गमेव लोकं यन्ति देवसत्रं वै षड्रात्रः प्रत्यक्षः ह्येतानि
पृष्ठानि य एवं विद्वा९सः षड्रात्रमासते साक्षादेव देवता
अभ्यारोहन्ति षड्रात्रो भवति षड्वा ऋतवः षट्पृष्ठानि (१)

पृष्ठैरेवर्तूनन्वारोहन्त्यृतुभिः संवत्सरन्ते संवत्सर एव
प्रति तिष्ठन्ति बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ
बृहदाभ्यामेव यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै
यज्ञस्याञ्जसायनी स्मृती ताभ्यामेव सुवर्गं लोकं यन्ति
त्रिवृदग्निष्टोमो भवति तेज एवाव रुन्धते पञ्चदशो
भवतीन्द्रियमेवाव रुन्धते सप्तदशः (२)

भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो प्रैव तेन जायन्त एकवि९शो
भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन्दधते त्रिणवो भवति
विजित्यै त्रयस्त्रि९शो भवति प्रतिष्ठित्यै सदोहविर्धानिन एतेन

षड्रात्रेण यजेरन्नाश्वत्थी हविर्धानं चाग्नीध्रं च भवतुस्तद्धि
 सुवर्ग्यं चक्रीवती भवतः सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्या
 उलूखलबुधो यूपो भवति प्रतिष्ठित्यै प्राश्नो यान्ति प्राडिव
 हि सुवर्गः (३)

लोकः सरस्वत्या यान्त्येष वै देवयानः पन्थास्तमेवान्वारोहन्
 यान्त्यवर्तिमेवान्यस्मिन्प्रतिषज्यं प्रतिष्ठां गच्छन्ति यदा दश
 शतं कुर्वन्त्यथैकमुत्थानं शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय
 आयुष्येवेन्द्रिये प्रति तिष्ठन्ति यदा शतं सहस्रं
 कुर्वन्त्यथैकमुत्थानं सहस्रसम्मितो वा असौ लोको-
 ऽमुमेव लोकमभि जयन्ति यदैषां प्रमीयेत यदा वा
 जीयेरन्नथैकमुत्थानन्तद्धि तीर्थम्॥ (४)

पृष्ठानि सप्तदशः सुवर्गो जयन्ति यदैकादश च॥ [१]

कुसुरुबिन्द औद्दालकिरकामयत पशुमान्थस्यामिति स
 एतं सप्तरात्रमाहरत्तेनायजत तेन वै स यावन्तो ग्राम्याः
 पशवस्तानवारुन्द्ध य एवं विद्वान्थसप्तरात्रेण यजते यावन्त
 एव ग्राम्याः पशवस्तानेवाव रुद्धे सप्तरात्रो भवति सप्त
 ग्राम्याः पशवः सप्तरण्याः सप्त छन्दांस्युभयस्यावरुद्धौ

त्रिवृदग्निष्टोमो भवति तेजः (५)

एवाव रुद्धे पञ्चदशो भवतीन्द्रियमेवाव रुद्धे सप्तदशो
भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो प्रैव तेन जायत एकविंशो
भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन्धत्ते त्रिणवो भवति
विजित्यै पञ्चविंशोऽग्निष्टोमो भवति प्रजापतेराप्त्यै
महाव्रतवानन्नाद्यस्यावरुद्धौ विश्वजिह्सर्वपृष्ठोऽतिरात्रो
भवति सर्वस्याभिजित्यै यत्प्रत्यक्षम्पूर्वेष्वहःसु पृष्ठान्युपेयुः
प्रत्यक्षम् (६)

विश्वजिति यथा दुग्धामुपसीदत्येवमुत्तममहः
स्यान्नैकरात्रश्चन स्याद्बृहद्रथन्तरे पूर्वेष्वहःसूपं यन्तीयं
वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव न यन्त्यथो अनयोरेव प्रति
तिष्ठन्ति यत्प्रत्यक्षं विश्वजिति पृष्ठान्युपयन्ति यथा प्रत्ता दुहे
तादृगेव तत्॥ (७)

तेज उपेयुः प्रत्यक्षं द्विचत्वारिंशच्च॥ [२]

बृहस्पतिरकामयत ब्रह्मवर्चसी स्यामिति स
एतमष्टरात्रमपश्यत्तमाहरत्तेनायजत ततो वै स ब्रह्मवर्चस्यभवद्य
एवं विद्वानष्टरात्रेण यजते ब्रह्मवर्चस्यैव भवत्यष्टरात्रो

भ॑वत्य॒ष्टाक्ष॑रा गाय॒त्री गाय॑त्री ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम्गा॑यत्रियैव
 ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम॑व॒ रुन्दे॑ऽष्टरा॒त्रो भ॑वति॒ चत॑स्रो॒ वै दि॒शश्च॑त॒स्रो-
 ऽवा॑न्तरदि॒शा दि॒ग्भ्य ए॒व ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम॑व॒ रुन्दे॑ (८)

त्रि॒वृद॑ग्नि॒ष्टोमो॑ भ॑वति॒ तेज॑ ए॒वाव॑ रु॒न्दे प॑ञ्चद॒शो
 भ॑वतीन्द्रि॒यमे॒वाव॑ रु॒न्दे स॑प्तद॒शो भ॑वत्य॒न्नाद्य॑स्याव॒रुद्धा॑
 अथो॒ प्रैव॑ तेन॑ जायत एकवि॒ंशो भ॑वति॒ प्रति॑ष्ठित्या॒
 अथो॒ रुच॑मे॒वात्म॑न्ध॒त्ते त्रि॑णवो भ॑वति॒ विजि॑त्यै त्रयस्त्रि॒ंशो
 भ॑वति॒ प्रति॑ष्ठित्यै पञ्चवि॒ंशोऽग्नि॒ष्टोमो॑ भ॑वति॒ प्र॒जाप॑ते॒रास्यै॑
 म॒हाव्र॑तवा॒न॒न्नाद्य॑स्याव॒रुद्धौ॑ वि॒श्वजि॑त्सर्व॒पृष्ठोऽति॑रा॒त्रो भ॑वति॒
 स॒र्वस्या॑भिजि॒त्यै॥ (९)

दि॒ग्भ्य ए॒व ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम॑व॒रुन्दे॑ऽभिजि॒त्यै॥ [३]

प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत॒ ताः सृ॑ष्टाः क्षुधं॒ न्याय॑न्त्स ए॒तं
 न॑वरा॒त्रम॑पश्य॒त्तमा॑ह॒रत्ते॑नायजत॒ ततो॒ वै प्र॒जाभ्यो॑ऽ कल्प॑त॒
 य॒र्हि प्र॒जाः क्षुधं॑ नि॒गच्छे॑युस्त॒र्हि न॑वरा॒त्रेण॑ यजेते॒मे हि॑ वा
 ए॒तासां॑ लो॒का अ॑क्लृ॒प्ता अथै॑ताः क्षुधं॒ नि ग॑च्छन्ती॒माने॑वाभ्यो॒
 लो॒कान्क॑ल्पयति॒ तान्क॑ल्प॒मानान्प्र॒जाभ्यो॑ऽनु॒ कल्प॑ते
 कल्प॑न्ते (१०)

अस्मा इमे लोका ऊर्जं प्रजासु दधाति त्रिरात्रेणैवेमं
 लोकं कल्पयति त्रिरात्रेणान्तरिक्षं त्रिरात्रेणामुं लोकं
 यथा गुणे गुणमन्वस्यत्येवमेव तल्लोके लोकमन्वस्यति
 धृत्या अशिथिलम्भावाय ज्योतिर्गौरायुरिति ज्ञाताः स्तोमा
 भवन्तीयं वाव ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुरेष्वेव लोकेषु
 प्रति तिष्ठन्ति ज्ञात्रं प्रजानाम् (११)

गच्छति नवरात्रो भवत्यभिपूर्वमेवास्मिन्तेजो दधाति
 यो ज्योगामयावी स्यात्स नवरात्रेण यजेत प्राणा हि वा
 एतस्याधृता अथैतस्य ज्योगामयति प्राणानेवास्मिन्दाधारोत
 यदीतासुर्भवति जीवत्येव॥ (१२)

कल्पन्ते प्रजानात्रयस्त्रिंशच्च॥ [४]

प्रजापतिरकामयत् प्र जायेयेति स एतं दशहोतारमपश्यत्तमं
 दशरात्रमसृजत् तेन दशरात्रेण प्राजायत दशरात्राय
 दीक्षिष्यमाणो दशहोतारं जुहुयाद्दशहोत्रैव दशरात्रं सृजते
 तेन दशरात्रेण प्र जायते वैराजो वा एष यज्ञो यद्दशरात्रो य
 एवं विद्वान्दशरात्रेण यजते विराजमेव गच्छति प्राजापत्यो
 वा एष यज्ञो यद्दशरात्रः (१३)

य एवं विद्वान्दशरात्रेण यजते प्रैव जायत
 इन्द्रो वै सदृङ्देवताभिरासीत्स न व्यावृतमगच्छत्स
 प्रजापतिमुपाधावत् तस्मा एतं दशरात्रम्प्रायच्छत्तमाहरत्तेनायज
 ततो वै सोऽन्याभिर्देवताभिर्यावृतमगच्छद्य एवं
 विद्वान्दशरात्रेण यजते व्यावृतमेव पाप्मना भ्रातृव्येण
 गच्छति त्रिककुद्वै (१४)

एष यज्ञो यद्वशरात्रः ककुत्पञ्चदशः ककुदैकविंशः
 ककुत्रयस्त्रिंशो य एवं विद्वान्दशरात्रेण यजते त्रिककुदेव
 समानानां भवति यजमानः पञ्चदशो यजमान एकविंशो
 यजमानस्त्रयस्त्रिंशः पुर इतरा अभिचर्यमाणो दशरात्रेण
 यजेत देवपुरा एव पर्यूहते तस्य न कुतश्चनोपाव्याधो
 भवति नैनमभिचरन्त्यस्तृणुते देवासुराः संयन्ता आसन्ते देवा
 एताः (१५)

देवपुरा अपश्यन् यद्वशरात्रस्ताः पर्यूहन्त तेषां
 न कुतश्चनोपाव्याधोऽभवत्ततो देवा अभवन्परासुरा
 यो भ्रातृव्यवान्स्यात्स दशरात्रेण यजेत देवपुरा एव
 पर्यूहते तस्य न कुतश्चनोपाव्याधो भवति भवत्यात्मना

परा॑स्य॒ भ्रातृ॑व्यो भवति॒ स्तोमः॒ स्तोम॒स्योप॑स्तिर्भवति॒
भ्रातृ॑व्यमे॒वोप॑स्तिं कुरुते जा॒मि वै (१६)

ए॒तत्कु॑र्वन्ति॒ यज्या॑या॒ऽसु॒ऽ स्तोम॑मु॒पेत्य॒ कनी॑या॒ऽसमु॑प॒यन्ति॒
यद॑ग्नि॒ष्टोम॑सा॒मान्य॒वस्ता॑च्च॒ प॒रस्ता॑च्च॒ भव॑न्त्यजा॒मित्वा॑य
त्रि॒वृद॑ग्नि॒ष्टोमो॑ऽग्नि॒ष्टुदा॑ग्रेयीषु॒ भवति॒ तेज॑ ए॒वाव॑ रु॒न्द्वे
पञ्च॑द॒श उ॒क्थ्य॑ ऐ॒न्द्रीष्वि॑न्द्रि॒यमे॒वाव॑ रु॒न्द्वे त्रि॒वृद॑ग्नि॒ष्टोमो॑
वै॒श्वदे॒वीषु॑ पु॒ष्टिमे॒वाव॑ रु॒न्द्वे सप्त॑द॒शो॑ऽग्नि॒ष्टोमः॑ प्रा॒जाप॑त्यासु॒
ती॒व्रसो॑मो॑ऽन्नाद्य॒स्याव॑रु॒द्ध्या अथो॒ प्रैव॑ तेन॒ जाय॑ते (१७)

ए॒कवि॑ः॒श उ॒क्थ्यः॑ सौरीषु॒ प्रति॑ष्ठित्या॒ अथो॒
रुच॑मे॒वात्म॑न्ध॒त्ते सप्त॑द॒शो॑ऽग्नि॒ष्टोमः॑ प्रा॒जाप॑त्यासू॒पह॑व्य
उ॒पह॑वमे॒व ग॑च्छति॒ त्रिण॑वा॒वग्नि॒ष्टोमा॑व॒भित॑ ऐ॒न्द्रीषु॑ वि॒जित्यै॑
त्रय॑स्त्रि॑ः॒श उ॒क्थ्यो॑ वै॒श्वदे॒वीषु॑ प्रति॑ष्ठित्यै॒ विश्व॑जि॒त्सर्व॑पृ॒ष्ठोऽ
ति॒रात्रो॑ भ॒वति॒ सर्व॑स्या॒भिजि॑त्यै॥ (१८)

प्राजापत्यो वा एष यज्ञो यदशरात्रस्त्रिककुद्धा एता वै जायत एकत्रिंशच्च॥—[५]

ऋ॒तवो॒ वै प्र॒जाका॑माः प्र॒जां नावि॑न्दन्त॒ तैऽका॑मयन्त
प्र॒जाऽसृ॑जेमहि॒ प्र॒जाम॑व॒ रुन्धी॑महि॒ प्र॒जां वि॑न्देमहि
प्र॒जाव॑न्तः स्या॒मेति॒ त ए॒तमे॑कादशरा॒त्रम॑पश्यन्तमाह॑रन्तेना॒यजन्

ततो वै ते प्रजामसृजन्त प्रजामवारुन्धत प्रजामविन्दन्त
 प्रजावन्तोऽभवन्त ऋतवोऽभवन्तदार्तवानामार्तवत्वमृतूनां वा
 एते पुत्रास्तस्मात् (१९)

आर्तवा उच्यन्ते य एवं विद्वांस एकादशरात्रमासंते
 प्रजामेव सृजन्ते प्रजामव रुन्धते प्रजां विन्दन्ते प्रजावन्तो
 भवन्ति ज्योतिरतिरात्रो भवति ज्योतिरेव पुरस्ताद्धते
 सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै पृष्ठः षडहो भवति षड्वा ऋतवः
 षट्पृष्ठानि पृष्ठैरेवतूनन्वारोहन्त्यृतुभिः संवत्सरन्ते संवत्सर
 एव प्रति तिष्ठन्ति चतुर्विंशो भवति चतुर्विंशत्यक्षरा
 गायत्री (२०)

गायत्रम्ब्रह्मवर्चसङ्गायत्रियामेव ब्रह्मवर्चसे प्रति
 तिष्ठन्ति चतुश्चत्वारिंशो भवति चतुश्चत्वारिंशदक्षरा
 त्रिष्टुगिन्द्रियं त्रिष्टुत्रिष्टुभ्येवेन्द्रिये प्रति तिष्ठन्त्यष्टाचत्वारिंशो
 भवत्यष्टाचत्वारिंशदक्षरा जगती जागताः पशवो
 जगत्यामेव पशुषु प्रति तिष्ठन्त्येकादशरात्रो भवति पञ्च वा
 ऋतव आर्तवाः पञ्चर्तुष्वेवार्तवेषु संवत्सरे प्रतिष्ठाय प्रजामव
 रुन्धतेऽतिरात्रावभितो भवतः प्रजायै परिगृहीत्यै॥ (२१)

तस्माद्वायुत्र्येकान्नपञ्चाशच्च॥ [६]

ऐन्द्रवायवाग्रान्गृहीयाद्यः कामयेत यथापूर्वं प्रजाः
कल्पेरन्निति यज्ञस्य वै क्लृप्तिमनु प्रजाः कल्पन्ते
यज्ञस्याक्लृप्तिमनु न कल्पन्ते यथापूर्वमेव प्रजाः कल्पयति न
ज्यायाः सं कनीयानति क्रामत्यैन्द्रवायवाग्रान्गृहीयादामयाविनः
प्राणेन वा एष व्यृध्यते यस्यामयति प्राण ऐन्द्रवायवः
प्राणेनैवैनः समर्धयति मैत्रावरुणाग्रान्गृहीरन् येषां
दीक्षितानां प्रमीयेत (२२)

प्राणापानाभ्यां वा एते व्यृध्यन्ते येषां दीक्षितानां
प्रमीयते प्राणापानौ मित्रावरुणौ प्राणापानावेव मुखतः
परि हरन्त आश्विनाग्रान्गृहीतानुजावरौऽश्विनौ वै
देवानामानुजावरौ पश्चेवाग्रं पर्येतामश्विनावेतस्य देवता
य आनुजावरस्तावेवैनमग्रं परि णयतः शुक्राग्रान्गृहीत
गतश्रीः प्रतिष्ठाकामोऽसौ वा आदित्यः शुक्र एषोऽन्तो-
ऽन्तम्मनुष्यः (२३)

श्रियै गत्वा नि वर्ततेऽन्तादेवान्तमा रभते न ततः
पार्पीयान्भवति मन्थ्यग्रान्गृहीताभिचरन्नार्तपात्रं वा

ए॒तद्यन्म॑न्थिपा॒त्रम्मु॒त्युनै॒वैनं॑ ग्राहयति ता॒जगार्ति॑मा॒र्च्छत्या॒ग्रय॒णा
यस्य॑ पि॒ता पि॑ताम॒हः पु॒ण्यः स्यादथ॑ तन्न प्रा॑प्नुयाद्वा॒चा वा
ए॒ष इन्द्रि॒येण॒ व्य॑ध्यते॒ यस्य॑ पि॒ता पि॑ताम॒हः पु॒ण्यः (२४)

भव॒त्यथ॑ तन्न प्रा॒प्नोत्यु॑र॒ इवै॑तद्यज्ञस्य॒ वागि॑व॒
यदा॑ग्रय॒णो वा॒चैवैन॑मिन्द्रि॒येण॒ सम॑र्धयति॒ न ततः॑
पापी॑यान्भवत्यु॒क्थ्या॑ग्रा॒न्गृही॑ताभिच॒र्यमा॑णः॒ सर्वे॑षां॒ वा
ए॒तत्पा॑त्रा॒णामिन्द्रि॒यं यदु॑क्थ्यपा॒त्रं सर्वे॑णै॒वैन॑मिन्द्रि॒येणाति॑
प्र यु॑ङ्क्ते॒ सर॑स्वत्य॒भि नो॑ नेषि॒ वस्य॑ इति॒ पुरो॑रुचं
कुर्या॑द्वा॒ग्वै (२५)

सर॑स्वती वा॒चैवैन॑मति॒ प्र यु॑ङ्क्ते॒ मा त्वत्क्षेत्रा॑ण्यर॒णानि॑
ग॒न्मेत्या॑ह मृ॒त्योर्वै क्षेत्रा॑ण्यर॒णानि॑ तेनै॒व मृ॒त्योः क्षेत्रा॑णि॒ न
ग॒च्छति॑ पूर्णा॒न्ग्रहा॑न्गृही॒यादाम॑या॒विनः॑ प्रा॒णान् वा ए॒तस्य॑
शु॒गृच्छति॑ यस्या॒मय॑ति प्रा॒णा ग्रहाः॑ प्रा॒णाने॒वास्य॑ शु॒चो
मु॑ञ्चत्यु॒त यदी॑तासु॒र्भव॑ति जी॒वत्ये॒व पूर्णा॑न्ग्रहा॒न्गृही॒याद्य॒र्हि
प॒र्जन्यो॒ न व॑र्षेत्प्रा॒णान् वा ए॒तर्हि॑ प्र॒जाना॑न् शु॒गृच्छति॑
य॒र्हि प॒र्जन्यो॒ न व॑र्षति प्रा॒णा ग्रहाः॑ प्रा॒णाने॒व प्र॒जाना॑न्
शु॒चो मु॑ञ्चति ता॒जक॑प्र व॒र्षति॥ (२६)

प्रमीयेत मनुष्यं ऋध्यते यस्य पिता पितामहः पुण्यो वाग्वा एव

पूर्णान्द्रहान्यश्चविंशतिश्च॥ [७]

गा॒य॒त्रो वा ऐ॑न्द्रवा॒य॒वो गा॒य॒त्रम्प्रा॑य॒णीय॒मह॑स्तस्मा॑त्प्रा॒य॒णीये॒-
ऽह॑न्नैन्द्रवा॒य॒वो गृ॑ह्यते स्व ए॒वैन॑मा॒य॒त॒ने गृ॑ह्णाति त्रैष्टु॑भो
वै शु॒क्रस्त्रैष्टु॑भं द्वितीय॒मह॑स्तस्मा॑द्वि॒तीयेऽह॑ञ्छु॒क्रो गृ॑ह्यते
स्व ए॒वैन॑मा॒य॒त॒ने गृ॑ह्णाति जा॒ग॒तो वा आ॑ग्र॒य॒णो जा॒ग॒तं
तृ॒तीय॒मह॑स्तस्मा॑त्तृ॒तीयेऽह॑न्नाग्र॒य॒णो गृ॑ह्यते स्व ए॒वैन॑मा॒य॒त॒ने
गृ॑ह्णात्येत॒द्वै (२७)

य॒ज्ञमा॑प॒द्यच्छ॑न्दा॑स्या॒प्नोति॒ यदा॑ग्र॒य॒णः श्वो गृ॑ह्यते
यत्रै॒व य॒ज्ञम॑द॒श॒न्त॒त ए॒वैन॑म्पुनः प्र यु॑ङ्क्ते जग॑न्मुखो वै
द्वितीय॑स्त्रिरा॒त्रो जा॒ग॒त आ॑ग्र॒य॒णो यच्च॑तुर्थेऽह॑न्नाग्र॒य॒णो गृ॑ह्यते
स्व ए॒वैन॑मा॒य॒त॒ने गृ॑ह्णात्यथो स्वमे॒व छ॑न्दोऽनु॑ पर्या॒वर्त॑न्ते
राथ॑तरो वा ऐ॑न्द्रवा॒य॒वो राथ॑तरं प॒ञ्चम॑मह॑स्तस्मा॑त्प॒ञ्चमे॒-
ऽह॑न् (२८)

ऐ॒न्द्रवा॒य॒वो गृ॑ह्यते स्व ए॒वैन॑मा॒य॒त॒ने गृ॑ह्णाति बा॒र्ह॒तो
वै शु॒क्रो बा॒र्ह॒त ष॑ष्ठमह॑स्तस्मा॑त्ष॒ष्ठेऽह॑ञ्छु॒क्रो गृ॑ह्यते स्व
ए॒वैन॑मा॒य॒त॒ने गृ॑ह्णात्येत॒द्वै द्वितीयं॑ य॒ज्ञमा॑प॒द्यच्छ॑न्दा॑स्या॒प्नोति॒
यच्छु॒क्रः श्वो गृ॑ह्यते यत्रै॒व य॒ज्ञम॑द॒श॒न्त॒त ए॒वैन॑म्पुनः प्र यु॑ङ्क्ते

त्रिष्टुङ्मुखो वै तृतीयस्त्रिरात्रस्त्रैष्टुभः (२९)

शुक्रो यथ्सप्तमेऽहञ्छुक्रो गृह्यते स्व एवैनमायतने
गृह्णात्यथो स्वमेव छन्दोऽनु पर्यावर्तन्ते वाग्वा आग्रयणो
वागष्टममहस्तस्मादष्टमेऽहन्नाग्रयणो गृह्यते स्व एवैनमायतने
गृह्णाति प्राणो वा ऐन्द्रवायवः प्राणो नवममहस्तस्मान्नवमे-
ऽहन्नैन्द्रवायवो गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णात्येतत् (३०)

वै तृतीयं यज्ञमापद्यच्छन्दाः स्याप्रोति यदैन्द्रवायवः
श्वो गृह्यते यत्रैव यज्ञमदृशन्तत एवैनम्पुनः प्र युङ्क्तेऽथो
स्वमेव छन्दोऽनु पर्यावर्तन्ते पथो वा एतेऽध्यपथेन यन्ति
येऽन्येनैन्द्रवायवात्प्रतिपद्यन्तेऽन्तः खलु वा एष यज्ञस्य
यदृशममहर्दशमेऽहन्नैन्द्रवायवो गृह्यते यज्ञस्य (३१)

एवान्तं गत्वापथात्पन्थामपि यन्त्यथो यथा वहीयसा
प्रतिसारं वहन्ति तादृगेव तच्छन्दाः स्युन्योन्यस्य
लोकमभ्यध्यायन्तान्येतेनैव देवा व्यवाहयन्नैन्द्रवायवस्य
वा एतदायतनं यच्चतुर्थमहस्तस्मिन्नाग्रयणो गृह्यते
तस्मादाग्रयणस्यायतने नवमेऽहन्नैन्द्रवायवो गृह्यते शुक्रस्य
वा एतदायतनं यत्पञ्चमम् (३२)

अहस्तस्मिन्नेन्द्रवायवो गृह्यते तस्मादैन्द्रवायवस्यायतने
 सप्तमेऽहञ्छुक्रो गृह्यत आग्रयणस्य वा एतदायतनं
 यत्षष्ठमहस्तस्मिञ्छुक्रो गृह्यते तस्माच्छुक्रस्यायतनेऽष्टमे-
 ऽहन्नाग्रयणो गृह्यते छन्दास्येव तद्वि वाहयति प्र वस्यसो
 विवाहमाप्नोति य एवं वेदार्थो देवताभ्य एव यज्ञे संविदं
 दधाति तस्मादिदमन्योन्यस्मै ददाति॥ (३३)

एतद्वै पञ्चमेऽहन्नेष्टम एतद्गृह्यते यज्ञस्य पञ्चममन्यस्मा एकञ्च॥ [८]

प्रजापतिरकामयत् प्र जायेयेति स एतं द्वादशरात्रमपश्यत्तम
 ततो वै स प्राजायत् यः कामयेत् प्र जायेयेति स द्वादशरात्रेण
 यजेत् प्रैव जायते ब्रह्मवादिनो वदन्त्यग्निष्टोमप्रायणा यज्ञा
 अथ कस्मादतिरात्रः पूर्वः प्र युज्यत इति चक्षुषी वा एते
 यज्ञस्य यदतिरात्रौ कनीनिके अग्निष्टोमौ यत् (३४)

अग्निष्टोमं पूर्वम्प्रयुञ्जीरन्बहिर्धा कनीनिके दध्युस्तस्मादतिरात्रः
 पूर्वः प्र युज्यते चक्षुषी एव यज्ञे धित्वा मध्यतः कनीनिके
 प्रति दधति यो वै गायत्रीं ज्योतिःपक्षां वेद् ज्योतिषा भासा
 सुवर्गं लोकमेति यावद्वाग्निष्टोमौ तौ पक्षौ येऽन्तरेऽष्टावुक्थ्याः
 स आत्मैषा वै गायत्री ज्योतिःपक्षा य एवं वेद् ज्योतिषा

भा॒सा सु॒वर्गं लो॒कम् (३५)

ए॒ति प्र॒जाप॑ति॒र्वा ए॒ष द्वा॑द॒शधा॑ वि॒हितो॑ यद्वा॑द॒शरा॒त्रो
याव॑ति॒रा॒त्रो तौ प॒क्षौ येऽन्त॑रेऽष्टावु॒क्थ्याः॑ स आ॒त्मा
प्र॒जाप॑ति॒र्वैष स॒न्ध्सद्ध॑ वै स॒त्रेण॑ स्पृ॒णोति॑ प्रा॒णा वै
सत्प्रा॒णाने॒व स्पृ॑णोति॒ सर्वा॑सां॒ वा ए॒ते प्र॒जानां॑ प्रा॒णैरा॑सते
ये स॒त्रमा॑सते॒ तस्मा॑त्पृच्छन्ति॒ किमे॒ते स॒त्रिण॒ इति॑ प्रि॒यः
प्र॒जाना॑मु॒त्थितो॑ भवति॒ य ए॒वं वेद॑॥ (३६)

अ॒ग्नि॒ष्टोमो॑ यथ्सु॒वर्ग॑ल्लोकं प्रि॒यः प्र॒जानां॑ पञ्च॒ च॥ [९]

न वा ए॒षोऽन्य॑तो॒वैश्व॑ानरः सु॒वर्गा॑य॒ लो॒काय॑ प्रा॒भ॒वदूर्ध्वो॑
ह॒ वा ए॒ष आ॑त॒त आसी॑त्ते दे॒वा ए॒तं वै॑श्व॒ानरं॑
प॒र्यो॑ह॒न्ध्सु॒वर्ग॑स्य॒ लो॒कस्य॑ प्रभू॒त्या ऋ॒तवो॑ वा ए॒तेन॑
प्र॒जाप॑ति॒मया॑जय॒न्तेष्व॑धो॒दधि॑ तदृ॒धोति॑ ह॒ वा ऋ॒त्विक्षु॑ य
ए॒वं वि॒द्वान्द्वा॑द॒शाहे॒न यज॑न्ते॒ तेऽस्मि॑न्नेच्छन्त॒ स र॑स॒महं॑
वस॒न्ताय॑ प्रायच्छत् (३७)

य॒वं ग्री॒ष्मायोष॑धी॒र्वर्षा॑भ्यो॒ ब्री॒हीञ्छ॒रदे॑ मा॒षति॒लौ
हे॒मन्त॑शि॒शिरा॑भ्या॒न्तेने॑न्द्र॒ प्र॒जाप॑ति॒रया॑जय॒त्ततो॑ वा
इन्द्र॒ इन्द्रो॑ऽभ॒वत्तस्मा॑दा॒हुरा॑नुजा॒वर॑स्य॒ यज्ञ॑ इति॒ स

ह्येतेनाग्रेऽयं जतैष ह वै कुणपमत्ति यः सत्रे प्रतिगृह्णाति
 पुरुषकुणपमंश्चकुणपङ्गौर्वा अन्नं येन पात्रेणान्नम्बिभ्रति यत्तन्न
 निर्णेनिजति ततोऽधि (३८)

मलं जायत एकं एव यं जेतैको हि प्रजापतिराध्नोद्वादश
 रात्रीर्दीक्षितः स्याद्वादश मासाः संवत्सरः संवत्सरः प्रजापतिः
 प्रजापतिर्वैष एष ह त्वै जायते यस्तपसोऽधि जायते चतुर्धा
 वा एतास्तिस्त्रस्तिस्त्रो रात्रयो यद्वादशोपसदो याः प्रथमा यज्ञं
 ताभिः सम्भरति या द्वितीया यज्ञं ताभिरा रभते (३९)

यास्तृतीयाः पात्राणि ताभिर्निर्णेनित्ते याश्चतुर्थीरपि
 ताभिरात्मानमन्तरतः शुन्यते यो वा अस्य पशुमत्ति
 मा५स५ सोऽति यः पुरोडाशम्मस्तिष्क५ स यः परिवापं
 पुरीष५ स य आज्यम्मज्जान५ स यः सोम५ स्वेद५
 सोऽपि ह वा अस्य शीर्षण्या निष्पदः प्रति गृह्णाति यो
 द्वादशाहे प्रतिगृह्णाति तस्माद्द्वादशाहेन न याज्यम्पाप्मनो
 व्यावृत्त्यै॥ (४०)

अयच्छुदधिं रभते द्वादशाहेन चत्वारि च॥ [१०]

एकस्मै स्वाहा द्वाभ्या५ स्वाहा त्रिभ्यः स्वाहा चतुर्भ्यः

स्वाहा॑ प॒ञ्चभ्यः॑ स्वाहा॑ ष॒ड्भ्यः॑ स्वाहा॑ स॒प्तभ्यः॑ स्वाहा॑ ऽष्टा॒भ्यः॑
 स्वाहा॑ न॒वभ्यः॑ स्वाहा॑ द॒शभ्यः॑ स्वाहा॑ैकाद॒शभ्यः॑ स्वाहा॑
 द्वाद॒शभ्यः॑ स्वाहा॑ त्रयोद॒शभ्यः॑ स्वाहा॑ चतुर्द॒शभ्यः॑ स्वाहा॑
 पञ्चद॒शभ्यः॑ स्वाहा॑ षोड॒शभ्यः॑ स्वाहा॑ सप्तद॒शभ्यः॑ स्वाहा॑-
 ऽष्टाद॒शभ्यः॑ स्वाहा॑ैकान्न॑ वि॒ंशत्यै॑ स्वाहा॑ नव॑वि॒ंशत्यै॑
 स्वाहा॑ैकान्न॑ च॒त्वारि॒ंशते॑ स्वाहा॑ नव॑च॒त्वारि॒ंशते॑ स्वाहा॑ैकान्न॑
 ष॒ष्ठ्यै॑ स्वाहा॑ नव॑ष॒ष्ठ्यै॑ स्वाहा॑ैकान्नाशीत्यै॑ स्वाहा॑ नवा॑शीत्यै॑
 स्वाहा॑ैकान्न॑ श॒ताय॑ स्वाहा॑ श॒ताय॑ स्वाहा॑ द्वाभ्या॑ं श॒ताभ्या॑ं
 स्वाहा॑ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (४१)

नव॑च॒त्वारि॒ंशते॑ स्वाहा॑ैकान्नैक॑वि॒ंशतिश्च॑॥ [११]

एक॑स्मै स्वाहा॑ त्रि॒भ्यः॑ स्वाहा॑ प॒ञ्चभ्यः॑ स्वाहा॑ स॒प्तभ्यः॑
 स्वाहा॑ न॒वभ्यः॑ स्वाहा॑ैकाद॒शभ्यः॑ स्वाहा॑ त्रयोद॒शभ्यः॑ स्वाहा॑
 पञ्चद॒शभ्यः॑ स्वाहा॑ सप्तद॒शभ्यः॑ स्वाहा॑ैकान्न॑ वि॒ंशत्यै॑
 स्वाहा॑ नव॑वि॒ंशत्यै॑ स्वाहा॑ैकान्न॑ च॒त्वारि॒ंशते॑ स्वाहा॑
 नव॑च॒त्वारि॒ंशते॑ स्वाहा॑ैकान्न॑ ष॒ष्ठ्यै॑ स्वाहा॑ नव॑ष॒ष्ठ्यै॑
 स्वाहा॑ैकान्नाशीत्यै॑ स्वाहा॑ नवा॑शीत्यै॑ स्वाहा॑ैकान्न॑ श॒ताय॑ स्वाहा॑
 श॒ताय॑ स्वाहा॑ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (४२)

एकस्मै त्रिभ्यः पञ्चाशत्॥ [१२]

द्वाभ्यां॑ स्वाहा॑ चतुर्भ्यः॑ स्वाहा॑ षड्भ्यः॑ स्वाहा॑ ऽष्टाभ्यः॑
स्वाहा॑ दशभ्यः॑ स्वाहा॑ द्वादशभ्यः॑ स्वाहा॑ चतुर्दशभ्यः॑ स्वाहा॑
षोडशभ्यः॑ स्वाहा॑ ऽष्टादशभ्यः॑ स्वाहा॑ विंशत्यै॑ स्वाहा-
ऽष्टानवत्यै॑ स्वाहा॑ शताय॑ स्वाहा॑ सर्वस्मै॑ स्वाहा॑॥ (४३)

द्वाभ्यामष्टानवत्यै षड्विंशतिः॥ [१३]

त्रिभ्यः॑ स्वाहा॑ पञ्चभ्यः॑ स्वाहा॑ सप्तभ्यः॑ स्वाहा॑ नवभ्यः॑
स्वाहा॑ द्वादशभ्यः॑ स्वाहा॑ त्रयोदशभ्यः॑ स्वाहा॑ पञ्चदशभ्यः॑
स्वाहा॑ सप्तदशभ्यः॑ स्वाहा॑ कान्न विंशत्यै॑ स्वाहा॑ नवविंशत्यै॑
स्वाहा॑ कान्न चत्वारिंशते॑ स्वाहा॑ नवचत्वारिंशते॑ स्वाहा॑ कान्न
षष्ठ्यै॑ स्वाहा॑ नवषष्ठ्यै॑ स्वाहा॑ कान्नाशीत्यै॑ स्वाहा॑ नवाशीत्यै॑
स्वाहा॑ कान्न शताय॑ स्वाहा॑ शताय॑ स्वाहा॑ सर्वस्मै॑
स्वाहा॑॥ (४४)

त्रिभ्योऽष्टाचत्वारिंशत्॥ [१४]

चतुर्भ्यः॑ स्वाहा॑ ऽष्टाभ्यः॑ स्वाहा॑ द्वादशभ्यः॑ स्वाहा॑ षोडशभ्यः॑
स्वाहा॑ विंशत्यै॑ स्वाहा॑ षण्णवत्यै॑ स्वाहा॑ शताय॑ स्वाहा॑
सर्वस्मै॑ स्वाहा॑॥ (४५)

चतुर्भ्यः षण्णवत्यै षोडशः॥ [१५]

पञ्चभ्यः स्वाहा दशभ्यः स्वाहा पञ्चदशभ्यः स्वाहा
विंशत्यै स्वाहा पञ्चनवत्यै स्वाहा शताय स्वाहा सर्वस्मै
स्वाहा॥ (४६)

पञ्चभ्यः पञ्चनवत्यै चतुर्दशः॥ [१६]

दशभ्यः स्वाहा विंशत्यै स्वाहा त्रिंशते स्वाहा
चत्वारिंशते स्वाहा पञ्चाशते स्वाहा षष्ठ्यै स्वाहा सप्तत्यै
स्वाहाऽशीत्यै स्वाहा नवत्यै स्वाहा शताय स्वाहा सर्वस्मै
स्वाहा॥ (४७)

दशभ्यो द्वाविंशतिः॥ [१७]

विंशत्यै स्वाहा चत्वारिंशते स्वाहा षष्ठ्यै स्वाहाऽशीत्यै
स्वाहा शताय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४८)

विंशत्यै द्वादशः॥ [१८]

पञ्चाशते स्वाहा शताय स्वाहा द्वाभ्यां शताभ्यां स्वाहा
त्रिभ्यः शतेभ्यः स्वाहा चतुर्भ्यः शतेभ्यः स्वाहा पञ्चभ्यः
शतेभ्यः स्वाहा षड्भ्यः शतेभ्यः स्वाहा सप्तभ्यः शतेभ्यः स्वाहा-
ऽष्टाभ्यः शतेभ्यः स्वाहा नवभ्यः शतेभ्यः स्वाहा सहस्राय

स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४९)

पञ्चाशते द्वात्रिंशत्॥ [१९]

शताय स्वाहा सहस्राय स्वाहाऽयुताय स्वाहा
नियुताय स्वाहा प्रयुताय स्वाहाऽर्बुदाय स्वाहा न्यर्बुदाय
स्वाहा समुद्राय स्वाहा मध्याय स्वाहाऽन्ताय स्वाहा
परार्धाय स्वाहोषसे स्वाहा व्युष्ट्यै स्वाहोदेष्ट्यते स्वाहोद्यते
स्वाहोदिताय स्वाहा सुवर्गाय स्वाहा लोकाय स्वाहा
सर्वस्मै स्वाहा॥ (५०)

शतायाष्टात्रिंशत्॥ [२०]

प्रजवं ब्रह्मवादिनः किमेष वा आत्त आदित्या उभयोः प्रजापतिरन्वायन्निन्द्रो वै सृष्टिन्द्रो वै
शिथिलः प्रजापतिरकामयतान्नादः सा विराडसावादित्योऽर्वाङ्मता मेऽग्निना स्वाहाधिन्द्रोऽज्येताय
कृष्णायौषधीभ्यो वनस्पतिभ्यो विशतिः॥ [२१]